

**IFYO BAIBELE
NA BA LUTHERAN
BASAMBILISHA**

IFYO BAIBELE NA BA LUTHERAN BASAMBILISHA

Abalembele ni baShimapepo Harold A. Essmann

Mupepi imyanda isano imyaka iyapitapo, icilonganino ca bwina Kristu caonawilwe ku fisambilisho fyabufi ifingi. Umuntu uwaleitwa Martin Luther atungulwile abantu ukubwelela ku fisambilisho fya Baibele. Umulimo wakwe, nowa bacibusa wakwe, waitilwe “ukwaluka.” Ukupitila muli Luther, Lesa abwesesho icilonganino ku kucisangulula ukwa cisambilisho no bumi bupya ubwa cisumino muli Kristu.

Ifisambilisho fya cilonganino ca Lutheran tafili ifipya. Fyena fyaba ifisambilisho fya Baibele. Eco icilonganino ca Lutheran tacili cilonganino cipya.

Te kalibumba kabantu akamapepo nelyo akalibumba kabantu akalefwaya ukutampa amapepo.

Icisambilisho ca cilonganino caiminina pa masihiwi ayalembelwe kuli bakasesema aya Cipangano Cakale elyo na Basole aya Cipangano Cipy. Baibele itweba ilyashi lyakwa Yesu Kristu.

Ifisambilisho fya cilonganino ca Lutheran nifyo ifyaba ifishinte fyakubalilapo, ku cilonganino cakale ica Basole elyo na kube na Kristu nomba line.

Aka katabo kalemishibisha imwe ifyo Baibele ne cilonganino ca Lutheran cisambilisha.

1 - BAIBELE

Baibele na ba Lutheran basambilisha ukuti Baibele lishiwi lyakwa Lesa ilya cine-cine. Lyaliputwamo ku Mupashi wa Mushilo. Ici cilepilibula ukuti Lesa apemene muli Bakalemba amatontonkanyo ayalinga na mashiwi ayo bena bali no kulemba. Ecalenga amashiwi yonse mu Baibele yali ya cine-cine. Iciputulwa cimo ica Baibele cilondolola iciputulwa cimbi. Lyena e funde lyeka fye lya cisumino no bumi bwa bena Kristu. Ifwe tuli no kubelenga no kulisambilila pakusakamana. Lyena lilesambilisha fyonse ifyo ifwe tulekabila ukwishiba pakuti tube nepusukilo lyesu ilya muyayaya.

2 Petro 1:21 *Abantu balelanda amashiwi yakwa Lesa, ni Mupashi Wa Mushilo ewalebawila.*

1 Abena-Kolinti 2:13 *Eco kanshi ifyo tulanda tatufilandila mu mano yabuntunse ayo tufundwa ku muntu, tufilandila mu fitufunda Mupashi wakwa Lesa.*

2 Timoti 3:16 *Ifyalembwa fyonse mu Mashiwi ayo Lesa aputamo...*

Yoani 10:35 *Ifyalembwa mu Mashiwi yakwa Lesa tafili fyakupulamo*

2 Timoti 3:15 *Ukufuma fye ku bwaice bobo waliyeshiba Amashiwi Yamushilo, ayafwile yakusambilisha amano yakukufisha kwipusukilo ilyo tumwena mu kusumina Kristu Yesu.*

Luke 11:28 *Palibufi abateshe shiwi lyakwa Lesa no kulisunga, ebashuka ukucilapo.*

Yoani 5:39 *Mulafwayafwaya mu Mashiwi yakwa Lesa, pantu emo mutila emwabo bumi bwa pe; kabili aya yene Amashiwi yakwa Lesa eyasoselako ine [Yesu] bukambone.*

2 - LESA UMO MU BANTU BATATU

Baibele na ba Lutheran basambilisha ukuti kwaba fye Lesa umo uwa cine. Uyu Lesa tamoneka, wa Mushilo wa muyayaya, alikwata amaka na mano yonse. Muli Baibele Lesa alaisokolola nga bantu batatu - Tata, Umwana, no Mupashi wa Mushilo. Uyu e mulandu wena etilwa “Lesa umo mubantu batatu” (“Triune”). Aba abantu batatu muli Lesa umo bonse aba e Lesa. Aba bonse bali abalingana mu maka, ubucindami na muli fyonse fimbi ifya mibele. Ukukana nangu ukusuulapo umuntu umo e kukana bonse. Ni Lesa uyo wabumbile, ukulubula nokusangula ifwe-abamushilo.

Amafunde 6:4 *Umfweni mwe-bena-Israeli! Imfumu Lesa wesu, e Mfumu yeka-fye.*

Matthew 28:19 *Akuyeni, muye mulafunda abantu ba mishobo yonse ukuti babe abasambi bandi. Mulebabatishisha mwishina lyakwa Tata nelya Mwana nelyakwa Mupashi wa Mushilo.*

Yoani 5:23 *Uushicindika Mwane tacindika na Wishi wine uwamutuma.*

Icitendekelo 1:1 *Pakutendeka Lesa abumbile umulu ne calo.*

1 Yoani 2:2 *Kristu mwine ewabe lambo ilifumya amasambi yesu, kabili te masambi yesu fye yeka lifumya iyo, lifumya na masambi ya bantu bonse aba muno calo.*

Abena-Roma 15:13 *Nomba Lesa uulengo kuti tulecetekela, engalamupeleshe nsansa ne cibote, pali ico mwamusumina, epakuti Mupashi Wa Mushilo ku maka yakwe atwafwe tucilileko ukulacetekela.*

3 - UMWAUME NO MWANAKASHI

Baibele na ba Lutheran basambilisha ukuti abaume na banakashi bubumbo ubwaibela ubwa kwa Lesa. Umwaume wakubalilapo abumbilwe ukufuma kwiloba nangu kulukungu lwa calo. Umwanakashi wakubalilapo alengelwe ukufuma kulubafu lwamwaume. Bonse babumbilwe mu cimpasho cakwa Lesa. Ici cipilibula ukuti bena bali ababula ulubembu elyo balikwete amano ayapwililika aya kwa Lesa. Ico cipasho calyonaike ilyo Adamu na Efa bacitile ulubembu lwakubalilapo. Abantu balikwata umweo untu ifibumbwa fimbi fishakwata. Lesa apele ifwe ukuteka pali fyonse ifya fibumbwa fyakwe. Abantunse balikwata ubuntungwa bwakuifwaila mu milimo ya muli ubu bumi. Lelo Mupashi wa Mushilo ubomba ukupitila mwishiwi iyakwa Lesa, kuti atungulula umuntu ukutemwa Lesa.

Icitendekelo 2:7 *Elyo Imfumu Lesa abulile iloba, abumbamo umuntu, aputilishamo no mupu wa bumi mu myona yamuntu, umuntu epakuba umumi.*

Icitendekelo 2:22 *Imfumu Lesa acitamo umuntu umwanakashi, amutwala nakumuntu umwaume.*

Icitendekelo 1:26 *Elyo Lesa atile: "Natubumbe umuntu uwakuba necata cesu, uwakupalana naifwe; eo aleteka...*

Abena-Efeso 4:24 *Alukeni abantu bapya, abalebumbilwe mu cipasho cakwa Lesa, no kwenda muleende myendele isuma iyacine, iyalungama pa cinso cakwe.*

Abena-Kolose 3:10 *Mwalingila mu buntu bupya. Ubu buntu bupya Lesa kabumba wabuko eubulenga cipyacipa mu cipasho cakwe.*

1 Abena-Kolinti 2:14 *Umuntu uushakwata Mupashi wakwa Lesa tomfwa ifyakwa Mupashi wakwa Lesa, wena atila fyabuwelewele.*

4 - LESA TATA

Baibele na ba Lutheran basambilisha ukuti Lesa Tata ni umo mu bantu batatu abo ababa Lesa umo mu bantu batatu. Lesa Mupashi. Ici cipilibula ukuti wena tekuti amoneke ku menso nangu ukwikalilila ku ncende imo. Wena etwa Tata (Shifwe) pantu wena ni Wishi wakwa Yesu Kristu nabo bonse abasumina muli Yesu. Wena abumbile ifintu fyonse. Wena wa Mushilo, wakutemwa, kabili uwapwilika. Wena alatwalilila ukusunga ububumbo bonse nabantu bonse.

Matthew 28:19 *Akuyeni, muye mulafunda abantu ba mishobo yonse ukuti babe abasambi bandi. Mulebabatishisha mwishina lyakwa Tata nelya Mwana nelya kwa Mupashi wa Mushilo.*

Yoani 4:24 *Lesa Mupashi*

Yoani 20:17 *Yesu aleti:” Nalanina kuli Tata kabili e Shinwe, kuli Lesa wandi kabili e Lesa wenu”*

Abena-Lefi 19:2 *Eba ibumba lyonse ilyabena-Israeli ukuti muleisunga abamushilo, pantu ine ne-Mufumu Lesa wenu ndi wamushilo*

Malaki 2:10 *Bushe ifwe bonse tatwaba na Shifwe umo wine, emukuti Lesa umo uwatubumba?*

Ukufuma 34:6-7 *Nine Mfumu, ne Mfumu fye nine ne Lesa ne waba noluse necikuku, ne-ushifulwa bwangu, ne-wacitemwiko icishipwa, kabili ne-wacishinka. Ine ndasuna icilayo candi ico nalaya abantu amakana-namakana, ndababelelako uluse pafilubo fyabo, napali bumpula-mafunde bwabo, napafibi fyabo; lelo kwena nshilekafye iyo.*

Abena-Roma 8:32 *Apo Lesa ashatukenye Mwane, lelo amupele kuli ifwe bonse, nga kanshi kuti akana shani ukutupelela fyonse pamo nankwe?*

5 - UBUMBUBO

Baibele na ba Lutheran basambilisha ukuti pa kutendeka kwa nshita Lesa abumbile umulu ne calo na fyonse ifyabamo. Wena acitile ci munshinku ishapimwa mutanda (6). Wena asosele ishiwi lyakwe lyamaka yonse ukubumba ifintu fyonse. Wena alengele conse ukwabula nangu cimo. Lelo umwaume no mwanakashi bena fibumbwa fya kwa Lesa ifyaibela.

Icitendekelo 1:1 *Pakutendeka Lesa abumbile umulu ne calo*

Icitendekelo 1:31 *Lesa alolesha fyonse ifya abumba, amona ukuti fyawama icibi. Awe bwaila, kabili bwaca, e bushiku bwalenga mutanda.*

Ukufuma 20:11 *Ni panshiku mutanda ine ne-Mfumumu nabumbile umulu ne calo, nabemba ne fintu fyonse ifyabamo*

Amalumbo 33:6.9 *Ni Mfumumu eyapanga umulu kwishiwi lyaikofye lyeka...Pantu ni Mfumumu eyasosele, necalo epakubapo; eyakonkomeshe, na fyonse epakumoneka.*

Amalumbo 124:8 *Ee, uutwafwa ifwe ni Mfumumu Lesa, uwabumba umulu necalo.*

6 - IFUNDE LYA KWA LESA

Baibele na BaLutheran basambilisha ukuti Lesa alembele ifunde lyakwe mu mitima ya bantu pabubumbo. Itontonkanyo lya muntu lila mushinina ubunte ku lwe funde ilyo. Ukwishiba ukuti ifunde lyalifimbwa mu mitima ya bantu pa mulandu wa lubembu. Lesa abwekeshepo ifunde lyakwe mu mafunde ikumi. Ifunde lyakwa Lesa likonkomesha icumfwila mu matontonkanyo yesu, mumisosele, na mu micitile. Lilakanda uyo onse uulebembuka. Kanshi takuli nelyo umo uwingapusuka pa lwa kusunga ifunde. Ifunde lyakwa Lesa libomba ukulanga ifwe imembu shesu, ukusoka ifwe palwa bukali bwakwa Lesa kulubembu no kutungulula ifwe mu bumi bwesu ubwa bwina Kristu.

Amafunde 10:4 *Imfumu nayo eepakulemba pali yalya mabwe yabili amashiwi yamo yene nga yalya yene yalembele ulutanshi, e Mafunde Ikumi ayo yamupele ilyo imwe yalemunashinsha mumulilo, bulya bushiku mwalongene kulupili.*

Mateo 5:48 *Kanshi imwe mube abapwililika ku busuma ngafilya Shinwe uwa mu mulu apwililika.*

Yoani 1:17 *Lesa alitumine Mose ku kupela abantu Amafunde.*

Abena-Roma 7:7 *Lelo kwena aya Mafunde eyalengo kuti ine njishibe sambu ifyo lyaba.*

Abena-Roma 3:22, 23 *Lesa taba na kapatulula ku bantu. Pantu abantu bonse balibifya, kabili bonse balafilwo kukwato bucindami ubo Lesa ali no kubapela.*

Abena-Roma 3:20 *Pantu takwabo muntu nangu umo uubo musuma pa cinso cakwa Lesa pa mulandu wa kukonka Amafunde yakwa Lesa ayakale; umulimo wa aya Mafunde, kulangililo muntu ukuti abifya.*

Yakobo 2:10 *Pantu umuntu onse uusunga Amafunde yakwa Lesa yonse nombu nga apula mwifunde limo, ninshi aba no mulandu wa kupula mu Mafunde yonse.*

Amalumbo 119:9 *Bushe umulumendo umo kuti atola shani imibele isuma? Ala nimukubelafye amafunde yobe.*

7 - ULUBEMBU

Baibele na ba Lutheran basambilisha ukuti umwaume no mwanakashi wakubalilapo balufishe icipasho cakwa Lesa ilyo bena basumine itunko lyakwa kwa Satana no kukanaumfwila ifunde lyakwa Lesa. Ici caletele pali bena ubupingushi bwakwa Lesa. Ukufuma pali ilya nshita abantu bonse bemitilwa no kufyalilwa mulubembu, ukufwaya ukucita ico icili icibi, no kufwa bena kumupashi. Kanshi, ifwe tekuti tuwile fwe-bene kuli Lesa pa lwa maka ne micitile yesu.

ICitendekelo 2:17 *Lelo kumuti upela amano yakwishiba ifisuma nefibi wikisha kulyako, pantu nga walyako, awe ninshi ukafwa.*

Amalumbo 51:5 *Ine ni mububi emo nafyalilwa, ine naba umubi ukutulafye pakashita naimitilwepo.*

Abena-Efeso 2:1 *Ni imwe kale mwalifwile pa mulandu wa kubifya kwenu na pa mulandu wa masambi yenu.*

Yoani 3:6 *Icafyalwa ku mubili, mubili*

Amalumbo 5:4 *Iwe we-Lesa tawatemwa fyabipa iyo; iwe tausekelela bubu nakalya.*

Abena-Roma 5:12 *Umuntu umo ewalengele ukuti isambi lise muno calo, kabili isambi elyalenge mfwa. Imfwa nayo yalingilila abantu bonse, pantu abantu bonse balibifishe.*

1 Yoani 3:4 *Onse uubifya ninshi alapula mafunde yakwa Lesa; pantu ukubifya e kupula mafunde.*

Abena-Roma 8:7, 8 *Pantu ukufwaya fye ifyabuntunse kuatupatanya na Lesa, pantu ninshi umuntu talenakila Amafunde yakwa Lesa... Abantu abatemwa ifyabuntunse, bena balafilililwa fye ukuseksha Lesa.*

8 - IMBILA NSUMA

Baibele na ba Lutheran basambilisha imbila nsuma. Ubukombe bwa mbila nsuma lyashi lisuma ilya kuti Lesa wa kutemwa atumine Yesu Kristu ukufumya imembu sha bantu bonse. Ii mbila nsuma apafye iletela kuli bonse ababembu ubulungami ubo ubusangwa muli Yesu. Lesa aleta no kupela ubumi bwa muyayaya ne pusukilo kuli bonse abo abasumina mu malayo ya mbila nsuma.

Yoani 1:17 *Lesa alitumine Mose ku kupela abantu Amafunde; lelo uwalete cikuku necishinka ni Yesu Kristu.*

Abena-Roma 1:16 *Pantu ine nshumfwa insoni pa Mbila Nsuma, pantu Imbila Nsuma e maka yakwa Lesa ayakupususha bonse abalesumina.*

Yoani 3:16 *Pantu Lesa atemenwe abekala calo nganshi, ecalengele no kuti apele Umwana wakwe umo fye mpo, pakuti onse uwasumina Mwane ekaloba, lelo akwate ubumi bwape.*

Abena-Kolose 2:13 *Kale mwali abafwa pa mulandu wa masambi yenu ... lelo nomba Lesa alimuleta ku bumi pamo na Kristu! Lesa alitubelelo uluse ku masambi yesu yonse.*

Luka 2:10,11 *Malaika wena abeba ati: "Mwitina, naisa ku kumushimikilako imbila nsuma, iyakuleta insansa ishikalamba uko muli na kuli bambi bonse. Ala lelo mu mushi wakwa David, umulubushi wenu nafyalwa, ni Kristu Imfumu!*

Esekieli 33:11 *Bebe ukuti napondi ine ne-Mfumu Lesa Umumi, ala ine tacinsansamusha ukumona umuntu mubi uko alefwa. Ine natemwapo ukumona umuntu mubi uko aleleka ukubifya, pakuti aleikala umumi.*